

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

III. Vtrùm contritio sit forma sanctificans formaliter. Sententia affirmans, &
eius fundamenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

seueritati quam potuisset Deus rationabiliter exercere: quæ tamen virtutes non ita videntur procuranda à gubernatore, sicut iustitia vindictiua, quæ intendit bonum commune, & punitionem debitam, vt Respublica purgetur à delictis: cui debito difficilius debet derogare Princeps, quam seueritati, & implacabilitati, quibus cum derogat, solum videtur id facere in præiudicium iuris personalis, quod habet ad indignationem, & auersionem contra eum, à quo offensus est.

Solum posset obici huic conclusioni: quia non videtur posse bene arguere ex eo, quod Deus de facto remittit semper totaliter culpam per contritionem, aut per Sacramentum, quod eodem modo remittat etiam totaliter culpam venialem, quoties eam remittit per attritionem aut aliam dispositionem extra Sacramentum, contra hoc enim retorqueri potest idem argumentum: quia in Sacramento, aut posita contritione, Deus non dimidiat remissionem culpæ quoad numerum, sed vel nullam remittit vel omnes, de quibus habetur contritio, vel in Sacramento etiam omnes de quibus est attritio. Et tamen extra Sacramentum non semper remittunt omnia peccata venialia, quando habetur attritio de illis, sed aliqua plura, vel pauciora iuxta Dei voluntatem, aut decretum: quia si omnia remitterentur; nunquam remitterentur venialia sola absque mortalibus in Sacramento penitentia: aut enim præcessit attritio de illis; & tunc iam remissa erunt ante absolutionem; aut non præcessit attritio; & tunc nec per absolutionem remittuntur. Fatendum ergo est, quod Deus non obseruat eundem modum dimittendi culpam venialem extra Sacramentum cum sola attritione, quem seruat, in Sacramento vel cum contritione perfecta: atque adeo sicut dimidiat remissionem venialium extra Sacramentum remittendo reatum culpæ quoad aliqua, & retinendo quoad aliqua, licet de omnibus sit attritio; sic potuit de facto dimidiare remissionem vnius peccati venialis cum attritione extra Sacramentum remittendo reatum culpæ partialiter, & retinendo partialiter, quamvis id in Sacramento non faciat.

Solutio huius obiectionis supponere debet quod dictum fuit infra *disp. 9. sect. 2.* de peccato venialis remitti scilicet aliquando extra Sacramentum cum sola attritione; non tamen semper omnia peccata, de quibus habetur attritio: Supposita ergo ea doctrina, procedit difficultas eius obiectionis: sed adhuc responderi potest ex dicendis ibidem, Deum formaliter loquendo eundem modum seruare semper in remissione culpæ venialis extra Sacramentum: vt scilicet semper remittat totum reatum culpæ, & semper omnes culpas ad quarum remissionem est homo dispositus, nec diuidat remissionem condonando vnā culpam, & retinendo aliam, si ad vtriusque remissionem est æquè dispositus homo. Hæc autem dispositio sufficiens est attritio cum Sacramento, vel contritio extra Sacramentum: de attritione verò extra Sacramentum dici potest, quod nõ quælibet attritio sit sufficiens dispositio congrua ex lege Dei ad remissionem cuiuslibet culpæ; sed pro maiori culpæ gravitate exigitur attritio perfectior, sive in intentione, sive in alia perfectione. Vnde posita attritione minus perfecta remittuntur omnia peccata venialia, ad quorū singulorum remissionem sufficienter disponit illa attritio, non tamē illa, quæ ad sui remissionem exigebant meliorem attritionem vel alia penitentia & satisfactionis opera propter maiorem gravitatem, quam habent: ita vt nunquam posita dispositione proportionata, dimidiatur remissio, sed semper deleatur totus reatus, &

omnes culpæ, quarum gravitas habet proportionem cum tali genere dispositionis. Hoc autem non dicitur voluntariè, sed propter fundamenta illarum sententiarum, quarum altera dicit, peccatum veniale non remitti per attritionem extra Sacramentum, quia alioquin non tollerentur vniquam per absolutionem, nisi per accedens simul cum peccato mortali: altera verò dicit remitti etiam per attritionem extra Sacramentum quæ sententia habet etiam sua fundamenta vt ibi videbimus, & conciliari possunt modo supra explicato, qui cum possibilis sit, non est cur negetur, si vitæ sufficienter inconuenientia vtriusque sententia: quod magis in prædicto loco explicabitur.

SECTIO III.

Utrum contritio sit forma sanctificans formaliter? Sententia affirmans, & eius fundamenta.

Non loquimur de actu attritionis quantumcumque perfectæ, de hac enim omnes fatentur: non habere ex se vim ad tollendum peccatum mortale, licet ex gratia Dei possit disponere vnā cum Sacramento ad iustificationem. Quæstio ergo est de contritione, de qua item non querimus, an per modum dispositionis habeat ex lege Dei hanc efficaciam: hoc enim ad minus admittunt omnes: dubitatur autem, an ex se, & per modum formæ habeat vim iustificandi hominem, & delendi peccata: ita vt licet contritio non infunderetur gratia habitualis, adhuc per ipsam contritionem intelligeretur iam iustus, & sanctus, & mundus à culpa habituali propter excellentiam intrinsecam ipsius actus. Quod idem queritur de actu dilectionis Dei super omnia, eadem enim est ratio de vtroque actu.

Huic controuersia materiam, & vires dedit P. Vasquez, qui partem affirmantem maximè fouit & dilectionis Dei efficaciam summopere voluit commendare, nam *tom. 2. in 1. 2. disp. 203.* acerrimè defendit, licet de facto verius sit, hominem non per contritionem, sed per habitum gratiæ iustificari; de possibili tamen posse per solam contritionem iustificari; imò probabile esse, quod de facto per contritionem etiam iustificetur. In quo puncto suspicer ab ipso, vel ab iis qui illum totum ediderunt aliquid de propria sententia dissimulatum esse, nec voluisse illius mentem omnino exprimere, cum reuera magis propenderet ad affirmandum, de facto etiam per contritionem formaliter iustificari, argumenta enim quibus probauit, id esse probabile ita proposuit, vt ea insoluta reliquerit, cum tamen vel nihil probet, vel ab ipso etiam deberent dissolui, & *3. part. tom. 1. disp. 2. c. 6. n. 62.* expressè dixit, in adulto qui iustificatur extra Sacramentum, magis certum esse eum iustificari per contritionem tanquam per formam, quam per gratiam habitalem vt ostendimus, (inquit,) *1. 2. disp. 203.* non ergo loquebatur solum de possibili, in *1. 2.* sed de facto affirmabat, verius esse ita fieri; quod tamen quia durum videbatur, temperate tunc voluerunt vel ipse, vel qui eius opera emulgarunt.

Pro hac sententia congerit plures Auctores, sed vno, vel altero exceptis qui obscure loquuntur, cæteri parum fauent. Post ipsam verò Vasquez non pauci recentiores in manuscriptis ipsi adhæserunt, asserentes, contritionem saltem ex natura rei iustificare posse, licet de potentia absoluta possit non expellere peccatum. In quo fortasse minus con-

93
Queritur an
ex se & per
modum formæ
Contritio
iustificet &
deleat pec-
cata.

94

95

quenter loquuntur quam Vasquez, quia si contritio est satisfactio condigna pro culpa, non videtur quomodo possit de potentia absoluta manere culpa: impossibile enim est, posita æquali satisfactio-
ne, manere adhuc offensam, ut supra vidimus, hoc est, fundamentum ad rationabilem auersionem in existimatione prudentum. Alij, licet eam sententiam non sequantur, fatentur non esse improbabilem, nec aliqua graviore nota dignam.

96. Pro hac sententia afferunt in primis loca sacra Scripturæ, quibus dilectioni videtur tribui sancti-
tas, & remissio peccatorum. Proverb. 10. *Vniuersa delicta operis charitas.* 1. Petr. 4. *Charitas operis multitudinem peccatorum:* ideo appellatur alibi *vinculum perfectionis, finis præcepti, plenitudo legis,* & alia huiusmodi. Hæc tamen omnia vno verbo explicantur de causalitate per modum dispositionis, non per modum formæ: expellit enim peccata dispositi-
tudo: dicitur etiam *vinculum perfectionis, plenitudo legis,* &c. quatenus affert secum observantiam totius legis, quæ facilis est diligenti Deum super omnia.

Ex Patribus. Secundò afferuntur Patres, qui de dilectione eodem modo loquuntur. Augustinus enim charitatem vocat verissimam, plenissimam, perfectissimamque iustitiam, item in eodem sensu dicit, charitatem inchoatam, inchoatam iustitiam esse; charitatem prouectam, prouectam iustitiam; charitatem magnam, magnam iustitiam. Item charitatem sanctificare. Addit autem Vasquez cap. 4. num. quam apud Augustinum inueniri mentionem de charitate habituali, sed semper ipsum loqui de dilectione actuali; item Gregorius appellat charitatem vestem nuptialem, Bernardus dicit, dilectionem maritare animam Verbo, esse amplexum, esse contractum, esse sanctitatem; timorem esse medicamentum, charitatem verò animæ sanitatem, & alia huiusmodi.

97. Sed ad hæc omnia facile respondeo eodem modo, hos effectus tribui dilectioni, non ut formæ, sed ut dispositioni infallibili ex lege Dei. Sic enim humilitas etiam appellatur in Evangelio iustitia, & elemosyna dicitur *extinguere peccatum,* & Christus dicitur *esse nostra iustitia,* & *nostra sapientia,* quæ omnia non de causa formali, sed de causa efficiendi, vel dispositiua debent intelligi. Falsum etiam videtur, nunquam Augustinum loqui de charitate habituali; nam concione 16. in Psal. 118. ad illa verba *feci iudicium,* & *iustitiam* admonet, intelligendum de actu iustitiæ, & non de ipsa virtute, quia hanc iustitiam non facit in homine, nisi qui iustificat impium, & ex impio facit iustum, ubi habitum distinguit ab actu, & per habitum solum dicit hominem iustificari à Deo, ut per formam. Et alibi nomine virtutis comprehendit etiam charitatem, virtus autem non est actus, sed habitus.

Tertio afferuntur pro illa sententia aliquæ rationes, quas postea referemus, & dissoluemus si prius nostram sententiam comprobauerimus, & explicauerimus.

SECTIO IV.

Vera sententia de efficacia actus contritionis comprobatur.

98. *Contritio non est de facto forma iustificans.* Nostra, & communis sententia duas partes habet. Prima est, actum contritionis, vel dilectionis non esse de facto formam iustificantem.

Secunda est, neque ex natura sua habere eam efficacitatem, ut possit aliquando formaliter iustificare, vel expellere peccatum mortale. Hæc est communis Theologorum, quos videre poteris apud Suarez 1. tom. in 3. parti disp. 4. sect. 8. & disp. 8. sect. 3. assertione 2. & tom. 3. de gratia lib. 7. cap. 8. & cap. 13. & sequentibus, ubi iterum latè hanc sententiam confirmat. Videri etiam potest P. Salmeron in epist. ad Galat. disp. 8. ubi ait, dilectionem, & penitentiam esse dispositionem ad gratiam iustificationis, & remissionis peccati, & disp. 9. penitentiam esse immediatam dispositionem ad remissionem peccati, & disp. 11. actus nostros supernaturales peccati, & deo, ut dispositionem ad gratiam, quam merentur de congruo. Vtor autem libenter testimonio huius Auctoris, quia interfuit Concilio Tridentino, & scire melius potuit mentem Concilij, quando definitur, contritionem esse dispositionem ad iustificationem, quod Vasquez conatur aliter interpretari, ut videbimus.

Primum ergo fundamentum sumitur ex auctoritate prædictæ Tridentinæ sess. 6. cap. 7. ubi postquam cap. 6. numerauerat dispositiones, quæ præcedunt iustificationem, scilicet, fidem, spem dilectionem, &c. postea cap. 7. incipit his verbis. *Hanc dispositionem iustificatio ipsa consequitur,* &c. Vbi iustificationem omnino condistinguit à dispositionibus, & à dilectione Dei: ergo ex mente Concilij contritio, vel dilectio, non est forma iustificans, sed mera dispositio ad iustificationem. Respondet Vasquez disp. 20. num. 98. nomine dilectionis quam Concilium numerauit cap. 6. inter dispositiones, non intelligi dilectionem perfectam Dei super omnia, sed imperfectam, quæ amatur Deus ex amore concupiscentiæ, ut bonum nostrum: quam quidem dispositionem consequitur postea iustificatio in Sacramento, de qua sola loquitur Concilium 6. 7. non de illa, quæ sit extra Sacramentum virtute perfectæ contritionis.

Sed contra hoc est, quia si Concilium non loqueretur de dispositione, & de iustificatione in vniuersum, sed solum de dispositione ad iustificationem in Sacramento obtinendam: valde diminuta esset Concilij doctrina circa nostram iustificationem, præsertim cum in illa sessione sermonem incepisset de iustificatione in communi, de qua eadem tractatum prosequitur etiam in c. 6. & 7. ut patet ex titulis eorum capitulum, item doctrina illius capituli septimi generalis est ad omnes iustificationes: alioquin nihil haberemus ex Concilio contra hæreticorum errores circa formam iustificantem extra Sacramentum; sed possent illi contendere, extra Sacramentum iustificari hominem per formam extrinsecam, per iustitiam Dei, vel quid simile; quod tamen omnes supponunt damnati in prædicto cap. 7. Tridentini. Denique, si nomine dispositionum nullo modo intelligeretur ibi contritio, sed sola attritio, Concilium utique tradidisset doctrinam minus certam, & reliquisset doctrinam magis certam: certius enim est contritionem sufficere cum Sacramento ad iustificationem, quam sufficere attritionem, non est autem credibile Concilium loquendo de iis requisitis, dixisse quæ minus certa erant, & omisisse quæ certissime sufficiebant. Non ergo loquitur de sola attritione nomine dispositionum, sed de dispositionibus in communi cum proportionem ad singulas iustificationes, scilicet, de contritione ad iustificationem extra Sacramentum, & de contritione, vel attritione cum Sacramento, & de utraque dicit: *hanc dispositionem iustificatio consequitur,* &c.

Secundò ex eodem Tridentino arguitur, quia cum contritio semper fuit necessaria ad impetrandum sacramentum